

پیش بینی سهل انگاری بر اساس تیپ شخصیتی در زوجین در شرف طلاق

فاطمه بیان فر^۱، مریم ضیالالدین^۲

^۱ استادیار، دانشگاه پیام نور تهران، تهران، ایران

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه پیام نور تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

چکیده

هدف از این پژوهش پیش بینی سهل انگاری بر اساس تیپ شخصیتی در زوجین در شرف طلاق می باشد که با توجه به هدف تحقیق، این پژوهش کاربردی و از نظر روش تحقیق توصیفی-علی مقایسه ای می باشد که جامعه تحقیق شامل زوجین عادی و در شرف طلاق که به روش نرم افزار G power تعداد ۶۰ زوج، ۳۰ زوج عادی و ۳۰ زوج در شرف طلاق بعنوان نمونه نهایی به روش تصادفی انتخاب شدند. ابزار این تحقیق شامل پرسشنامه شخصیتی NEO و پرسشنامه سهل انگاری اجتماعی صفاری نیا (۱۳۸۹) بود. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از روش تحلیل واریانس Anova و در نرم افزار آماری spss-22 استفاده شد. یافته ها نشان داد که بین میانگین نمرات برونگرایی، مسئولیت پذیری، دلپذیری و انعطاف پذیری ($P > 0/005$) تفاوت معنی داری بین دو گروه وجود ندارد. تنها در متغیر روان نژندی ($P < 0/021$) بین دو گروه تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین بین میانگین نمرات سهل انگاری اجتماعی ($P < 0/498$) بین دو گروه وجود ندارد. بنابراین می توان نتیجه گرفت که سهل انگاری در طلاق تاثیر زیادی ندارد و زوجین در شرف طلاق عموماً روان‌نژند بوده لذا ازدواج دو نفر با شخصیت روان‌نژندی توصیه نمی شود.

واژه‌های کلیدی: سهل انگاری، تیپ شخصیتی، زوجین، طلاق.

طلاق شایع ترین جلوه تعارض شدید است در نهایت بالغ بر نیمی زوج هایی که در صدد مشاوره هستند طلاق می گیرند [۱]. طلاق یک رویداد پیچیده است و از هم پاشیدگی بنیان خانواده، تاثیرات کوتاه مدت و بلند مدت مالی، قانونی و فردی و اجتماعی برای فرزندان و بزرگسالان را به همراه دارد این از هم پاشیدگی بر نوع ارتباطات و پذیرش نقش های جدید تاثیر می گذارد [۲]. براساس آمار رسمی در ایران از هر هزار مورد زوج، حدود دویست مورد به طلاق منجر می شود و ایران چهارمین کشور جهان از نظر میزان نسبت طلاق به ازدواج معرفی شده است [۳]. یافته های پژوهشی نشان می دهد که طلاق روند صعودی به خود گرفته است و نسبت آن به ازدواج در سال رشد نگران کننده ای داشته است [۴]. این در حالی است که طلاق پیامد های منفی فراوانی از قبیل خطر فزاینده آسیب روانی، شیوع فزاینده بیماری های جنسی، خودکشی، خشونت، قتل برای زوج ها و خطر افسردگی، انزوا، مشکلات تندرستی و عملکرد پایین برای فرزندان و زوجین را در پی دارد [۵]. یکی از عواملی که می تواند بر روابط زناشویی تاثیر بگذارد ویژگی های شخصیت زوج ها است، شخصیت می تواند تاثیرات پایداری بر روابط زناشویی داشته باشد [۷]. همچنین برخی از ویژگی های شخصیت اختلالات روانی، تنش ها و تعارضات در بین زوج ها را افزایش می دهد و تداوم زندگی زناشویی را تهدید می کند [۸]. شخصیت، می تواند تاثیرات پایداری بر روابط زناشویی داشته [۹]. پنج عامل بزرگ شخصیت یعنی روان رنجوری، برون گرایی، تجربه گرایی، توافق پذیری و وجدان گرایی مبنای نظری محکم و جامعی را برای تبیین تفاوت های بین فردی شخصیتی فراهم می کند [۱۰]. ویژگی های شخصیتی در تمام زمینه های زندگی و روابط اجتماعی انسان جلوه گر می شود و به صورت مستقیم به عنوان عاملی تأثیرگذار بر فرآیندهای ارتباطی زوج ها اثر می گذارد و سازگاری آن ها را تحت تأثیر قرار می دهد. در واقع رابطه زناشویی پیوند دو شخصیت است و هریک از همسران با پیشینه تحولی، سبک شخصیتی، ترکیب عوامل زیست شناختی و تجربی گوناگونی به زندگی مشترک قدم می گذارند [۱۱].

کاگلین، هوستون و هاتس دو دیدگاه کلی را در مطالعات مربوط به شناسایی عوامل تأثیرگذار بر کیفیت زناشویی مطرح کرده اند؛ دیدگاه درون شخصی و دیدگاه برون شخصی. به نظر می رسد در دیدگاه درون شخصی، صفات شخصیتی و الگوهای تعامل بین فردی در کیفیت روابط زوج ها اهمیت دارد [۱۲]. شخصیت، می تواند تأثیرات پایداری بر روابط زناشویی داشته باشد [۱۳]. پنج عامل بزرگ شخصیت یعنی روان رنجوری، برون گرایی، تجربه گرایی، توافق پذیری و وجدان گرایی مبنای نظری محکم و جامعی را برای تبیین تفاوت های بین فردی شخصیتی فراهم می کند [۷]. ویژگی های شخصیتی در تمام زمینه های زندگی و روابط اجتماعی انسان جلوه گر می شود و به صورت مستقیم به عنوان عاملی تأثیرگذار بر فرآیندهای ارتباطی زوج ها اثر می گذارد و سازگاری آن ها را تحت تأثیر قرار می دهد. در واقع رابطه زناشویی پیوند دو شخصیت است و هریک از همسران با پیشینه تحولی، سبک شخصیتی، ترکیب عوامل زیست شناختی و تجربی گوناگونی به زندگی مشترک قدم می گذارند [۱۴]. ویژگی های شخصیت از موضوعات مهم روانشناسی به شمار می آید و الگوی پنج عاملی از مشهورترین الگوهای شخصیت در زمینه تحلیل عوامل هستند [۱۵]. این ۵ عامل عبارتند از: نورز گرایی، برون گرایی، گشودگی و مقبولیت و با وجدانی [۱۶]. نورز گرایی (N) یکی از ویژگی های شخصیت است که ثبات هیجانی بالا و اضطراب پایین در یک سوی پیوستار و بی ثباتی هیجانی و اضطراب بالا در سوی دیگر آن، قرار دارد افراد با نمره بالا در نورز گرایی دارای هیجانات غیر منطقی بیشتر و کم توانی در مهار بر انگیزندگی دارد ضعف در کنار آمدن با مشکلات هستند و افرادی که نمره پایین می گیرند دارای ثبات هیجانی و آرام هستند [۱۷]. گرایی (E) به اعتقاد آسینک (۱۹۹۸) تفاوت های آشکاری بین درون گراها و برون گراها وجود دارد.

برونگراها افراد اجتماعی هستند و از مهمانی خوششان می آید و روحیه تحریک پذیری و هیجان و خطرپذیرند. توانایی مهارت احساس را ندارند و پایدار نیستند. در مقابل درونگرا ها افرادی هستند که بیشتر به کتاب علاقه دارند تا به آدم ها، تو دارند و از دیگران فاصله می گیرند. به احساس های آنی اعتماد نمی کنند مسائل زندگی منظم و با قاعده را دوست دارند پرخاشگری ندارند و برای معیار های اخلاقی ارزش فراوانی قائلند [۴]. گشودگی و تجربه (O)، اشخاص دارای نمره بالا در این نوع هم درباره دنیای بیرونی و وهم بیرونی گنجانند و زندگی آنها از لحاظ تجربه غنی است هم چنین زیبایی و تخیل پرداز [۱۸]. مقبولیت (A) بیشتر موجب می شود افراد بهتر بتوانند احساساتشان را در تعامل های بین فردی مهار کنند و بر خورد ها آرام تری داشته باشند افراد با نمره بالا دارای ویژگی هایی چون اعتماد، رک گویی، دگر دوستی، تواضع و دل رحمی هستند [۱۹]. با وجدانی (c) بهترین توصیف برای این نوع مفهوم اراده است. فرد با وجدان هدفمند و با اراده و مهم است. نمره بالا در باره با وجدانی با موفقیت شغلی و تحصیلی همراه است. از ویژگی های افراد با نمره بالا در این نوع، دقت، خوش قولی و قابل اعتماد بودن، تلاش برای موفقیت و منضبط بودن است [۲۰].

از سوی دیگر برخی مواقع تعارض و اختلافات درون خانوادگی از سهل انگاری اجتماعی ریشه می گیرد. رشد روزافزون جوامع بشری به گونه ای است که بیش از هر زمان دیگری به تشریک مساعی و مسولیت پذیری همه اعضاء جامعه نیاز است در جوامعی که مسیر رشد به سرعت طی شده است، تمام اعضا باید وظیفه خود را به خوبی انجام دهند [۲۱]. برای رشد جامعه، این مسئله دلایل مختلفی دارد که یکی از آنها سهل انگاری اجتماعی است، سهل انگاری اجتماعی به عنوان الگوی در زندگی تعریف می شود که از طریق رفتار ناکارآمد در موقعیت های تصمیم گیری، تنظیم اولویت ها، برنامه ریزی و اجرای برنامه در یک یا بیشتر موقعیت های زندگی مشخص می شود و منبع آشفتگی شخصی تلقی می گردد [۱۱]. یا به عبارت دیگر سهل انگاری اجتماعی رفتاری است که موجب به تأخیر انداختن کارها می شود و در افراد، ابعاد مختلفی دارد که یکی از آنها به تأخیر انداختن تکالیف اجتماعی است. در برخی موارد سهل انگاری نوعی فقر در عملکرد فرد به حساب می آید که با عملکرد اجتماعی تداخل ایجاد می کند [۲۲].

افزایش روز افزون طلاق در دنیای کنونی همچنین نارضایتی زوجین از یکدیگر و نیز از هم گسیختگی کانون های گرم بسیاری از خانواده ها و تأثیرات سوء این جدایی ها بر افراد خانواده گواهی بر این مدعاست که برخورد مقبول و منصفانه ای بویژه در دهه های اخیر با این امر نشده است و کمتر کسی به ازدواج با دیدی عالمانه نظر می کند. مشخص کردن متغیرهایی که با شکست و موفقیت در ازدواج رابطه دارند زمینه را برای پژوهش های آزمایشی و مداخله ای بعدی فراهم می نماید. با توجه به تأثیر ویژگی های شخصیت و سهل انگاری اجتماعی بر روابط زوج ها که پیشتر توصیف شد، و از آنجا که پنج عامل بزرگ شخصیت و سهل انگاری اجتماعی در بین زوج های عادی و متقاضی طلاق مقایسه نشده، انجام این پژوهش حاضر ضروری به نظر می رسد. لذا مشخص کردن متغیرهایی که با شکست و موفقیت در ازدواج تأثیر دارند ضرورت دارد از اینرو این پژوهش می خواهد بداند آیا تیپ شخصیت ی سهل انگاری اجتماعی در افراد عادی و متقاضیان طلاق با هم متفاوت است؟

روش

با توجه به هدف تحقیق، این پژوهش کاربردی و از نظر روش تحقیق توصیفی-علی مقایسه ای می باشد که جامعه تحقیق شامل کلیه زوجین بین ۲۲ تا ۵۰ ساله، مراجعه کننده به دادگاه خانواده در سال ۱۳۹۹ در شهرستان سمنان و زوجین عادی ۲۲ تا ۵۰ ساله که در مناطق مختلف شهر سمنان در حال زندگی مشترک

هستند. که به روش نرم افزار G power تعداد ۶۰ زوج، ۳۰ زوج عادی و ۳۰ زوج در شرف طلاق بعنوان نمونه نهایی به روش تصادفی انتخاب شدند. ابزار این تحقیق شامل پرسشنامه شخصیتی NEO استفاده شد. این پرسشنامه توسط مک کرا و کاسکا (۱۹۹۲) که حاوی ۶۰ سؤال است. باتوجه به پیچیده گی و طولانی بودن NEO-PE-R از فرم کوتاه آن استفاده شده است که حاوی ۶۰ سؤال، و براساس تحلیل اصلی نمرات NEO-PI که در سال ۱۹۸۶ اجرا شده بود، به دست آمده است. نمره گذاری آن به این صورت است که در هر سؤال آزمودنی نمره صفر تا چهار احرار می کند هریک از سوالها نشان دهنده یکی از ۵ عامل بزرگ شخصیتی مک کرا و کاسکا به ترتیب عامل N روان آزرده گی، E برون گرایی، O گشودگی، A موافق بودن و C وجدانی بودن است. هر یک از عوامل ۱۲ سؤال مقیاس را پوشش می دهند، در کل آزمودنی در هر مقیاس نمره ای از صفر تا ۴۸ کسب می کند. که ضرایب اعتبار آزمون آتی بین ۰/۸۳ تا ۰/۷۵، گزارش شده است. گروسی فرشی (۱۳۸۰) نیز ضرایب همسانی درونی را برای هر یک از عوامل نورزگرایی، برونگرایی، گشودگی، موافقت و با وجدانی را به ترتیب برابر ۰/۸۶، ۰/۷۳، ۰/۵۶، ۰/۶۸ و ۰/۸۷ گزارش کرده است (فتمی آشتیانی، ۱۳۸۹). و پرسشنامه سهل انگاری اجتماعی صفاری نیا (۱۳۸۹) که ۲۳ گویه دارد استفاده شد. در این پرسشنامه حداقل و حداکثر نمره کسب شده به ترتیب برابر ۲۳ و ۱۱۵ بوده است لازم به ذکر است که گویه های ۲ و ۱۲ بصورت معکوس نمره گذاری می شوند. نمرات کمتر از ۳۸ نشان دهنده سهل انگاری پایین یا عدم سهل انگاری و نمرات بالاتر از ۷۲ نشان دهنده سهل انگاری است. در پژوهش صفاری نیا (۱۳۸۹) پایایی پرسشنامه با روش بازآزمایی برابر ۰/۸ و همسانی درونی آن با استفاده از آلفای آلفای کرونباخ ۰/۸۵ به دست آمد که میزان رضایت بخشی است. به علاوه، ضریب آلفای آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس (بی تفاوتی) برابر ۰/۷۱ و برای خرده مقیاس (توجه به خود) ۰/۸۲ به دست آمد که میزان قابل قبولی است. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از روش های آمار توصیفی (چون: میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (تحلیل واریانس Anova) و در نرم افزار آماری spss-22 استفاده شد.

یافته ها

با توجه به یافته های آزمون کلموگروف-اسمیرنوف توزیع داده ها طبیعی و نرمال می باشد لذا از آزمون های پارامتریک استفاده شد.

جدول ۱- نتایج آزمون کلموگروف -اسمیرنوف برای تعیین نرمال بودن داده های تحقیق

متغیرها	نمره Z	sig	نرمال بودن
ویژگی های شخصیتی	۱/۰۷	۰/۴۱۲	نرمال
سهل انگاری	۰/۹۵۶	۰/۰۹۶	نرمال

همچنین بر اساس این نتایج پیش فرض همگنی واریانس ها در متغیرهای فوق در دو گروه تایید شد.

جدول ۲- نتایج آزمون لون برای بررسی همگنی واریانس های نمرات پنج ویژگی شخصیتی

متغیرها	F	Df1	Df2	سطح معنی داری
روان نژندی	۲/۴۶۳	۱	۵۸	۰/۰۸۹
برونگرایی	۱/۵۱۶	۱	۵۸	۰/۰۹۱
انعطاف پذیری	۱/۵۵۴	۱	۵۸	۰/۲۲۳

دلیپذیر بودن	۳/۸۷۰	۱	۵۸	۰/۰۵۹
مسئولیت پذیری	۰/۹۲۰	۱	۵۸	۰/۱۶۵
ویژگیهای شخصیتی (نمره کل)	۰/۱۵۵	۱	۵۸	۰/۶۹۴

این آزمون برای هیچ کدام از متغیرها معنی دار نبود، در نتیجه استفاده از آزمون تحلیل رگرسیون بلا مانع است.

جدول ۳- نتایج تحلیل واریانس یک طرفه

متغیر وابسته	مجموع مجزورات	df	میانگین مجزورات	f	معناداری
روان نژندی	۵۴۶/۰۱۷	۱	۵۴۶/۰۱۷	۶/۰۰۱	۰/۰۲۱
برونگرایی	۳۶/۸۱۷	۱	۳۶/۸۱۷	۲/۱۲۵	۰/۱۵۶
انعطاف پذیری	۱/۶۶۷	۱	۱/۶۶۷	۰/۰۶۶	۰/۷۹۹
دلیپذیری	۰/۲۶۷	۱	۰/۲۶۷	۰/۰۲۴	۰/۸۷۷
مسئولیت پذیری	۵۰/۴۱۷	۱	۵۰/۴۱۷	۱/۵۷۰	۰/۲۲۱
ویژگیهای شخصیتی (نمره کل)	۳۶۰/۱۵۰	۱	۳۶۰/۱۵۰	۱/۰۷۷	۰/۳۰۸
سهل انگاری	۵۴/۱۵۰	۱	۵۴/۱۵۰	۰/۴۷۱	۰/۴۹۸

با توجه به نتایج آزمون اثرات بین آزمودنی را نشان می دهد. بین میانگین نمرات برونگرایی ($P < ۰/۱۵۶$) و $F(۱ و ۵۸) = ۳۵/۳۵۱$ و انعطاف پذیری ($P < ۰/۷۹۹$) و $F(۱ و ۵۸) = ۸۲/۲۸۸$ تفاوت معنی داری بین دو گروه وجود ندارد. تنها در متغیر روان نژندی ($P < ۰/۰۲۱$) و $F(۱ و ۵۸) = ۶/۰۰۱$ بین دو گروه تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین بین میانگین نمرات سهل انگاری اجتماعی ($P < ۰/۴۹۸$) و $F(۱ و ۵۸) = ۰/۴۷۱$ (بین دو گروه وجود ندارد).

بحث و نتیجه گیری

نتایج نشان داد که افراد متقاضی طلاق روان نژندتر از افراد غیر متقاضی هستند. در هیچ یک از متغیرهای دیگر (برونگرایی، انعطاف پذیری، دلیپذیری و مسئولیت پذیری) تفاوت معناداری بین افراد متقاضی و غیر متقاضی طلاق مشاهده نشد. در تبیین یافته ها می توان گفت که افراد روان نژند تمایل بیشتری به تجربه عواطف منفی چون ترس، غم، دستپاچگی، عصبانیت، احساس گناه و نفرت دارند. این افراد کمتر قادر به کنترل تکانه های خود هستند و توانایی کمتری برای کنار آمدن با استرس دارند. انتظار می رفت بین افراد متقاضی و غیر متقاضی طلاق حداقل از نظر دو متغیر انعطاف پذیری و دلیپذیر بودن تفاوت وجود داشته باشد، ولی این اتفاق نیفتاد. احتمال دارد عوامل متعددی بر این موضوع تاثیر گذاشته باشند. افراد به صورت نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند و همین مساله می تواند بر نتیجه تحقیق تاثیر داشته باشد. احتمال دارد افرادی که ویژگی های شخصیتی متفاوتی دارند در نمونه مورد بررسی حضور نداشته باشند، یا این که چون متقاضی طلاق بوده اند، خواسته اند به گونه ای به پرسشنامه ها پاسخ دهند که در دادگاه به نفع شان باشد، غافل از این که این یک کار پژوهشی است و در نتیجه دادخواست آن ها هیچ تاثیری ندارد. این یافته ها با نتایج صادقی، هاشمی و فلاح زاده (۱۳۹۴) خالقی دهنوی و یزدخواستی (۱۳۹۳) همخوان است.

همچنین از نظر سهل انگاری اجتماعی بین افراد متقاضی و غیر متقاضی طلاق تفاوت معنادار وجود ندارد. شاید دلیل این که چنین اتفاقی رخ نداد این است که نمونه به صورت در دسترس انتخاب شده و چون نمونه هایی که به این صورت انتخاب می شوند معرف جامعه نیستند، شاید همین امر باعث شده نمونه سوگیری داشته و نتیجه مورد انتظار حاصل نشود. در ایران هیچ پژوهشی کاملاً مرتبط با موضوع سهل انگاری اجتماعی و طلاق که در مقالات علمی-پژوهشی چاپ شده باشد وجود ندارد و تنها به دو تحقیق نسبتاً مرتبط اشاره می شود. نتایج تحقیق صفاری نیا، آقاییوسفی و مصطفائی (۱۳۹۳) نشان داد که بین سهل انگاری اجتماعی و هویت اجتماعی همبستگی منفی و معنی داری وجود دارد.

از محدودیت های تحقیق عدم دسترسی به زوجین در شوراها حل اختلاف و عدم صداقت در تکمیل پرسشنامه ها بود. پیشنهاد می شود که افراد با شخصیتی شخصیتی روان آزردهی با موافق بودن و وجدانی بودن، شخصیت گشودگی با موافق بودن، موافق بودن با برونگرایی، وجدانی و گشودگی بودن و شخصیت وجدانی با روان آزردهی و وجدانی به دلیل عدم وجود همبستگی مثبت از اقدام به ازدواج در حد امکان جلوگیری شود زیرا که امکان عدم وجود تفاهم بین این ویژگی های شخصیتی وجود دارد. همچنین پیشنهاد می شود که افرادی که متقاضی طلاق می باشند با شخصیت های برون گرا با موافق بودن، بین شخصیت موافق بودن با برون گرا و سهل انگاری و شخصیت وجدانی با روان آزردهی به دلیل عدم وجود همبستگی مثبت و معنی دار امکان وجود تفاهم دوباره بسیار سخت تر از دیگر افراد می باشد لذا به مشاوران پیشنهاد می شود در مورد این افراد وسواس بیشتری به خرج داده و تلاش بیشتری برای نزدیک کردن شخصیت این افراد با هم صورت دهند.

مراجع

۱. واعظی، ک. (۱۳۹۷). راهبردهای مقابله‌ای زنان با شرایط پس از طلاق. پژوهش‌های مشاوره. ۱۷ (۶۸)، ۱۷۲-۱۹۱.
۲. اربطی، س. (۱۳۹۷). شناسایی مولفه‌های شناختی طلاق و ساخت و رواسازی مقیاس آن در زوجین شهر زنجان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشکده انسانی، دانشگاه زنجان.
۳. یوسفی، ناصر. (۱۳۷۹). مقایسه تیپ شخصیتی رفتاری الف در میان مردان طلاق و عادی. نخستین همایش ملی شخصیت و زندگی نوین - ایران، سنندج - ۰۳ و ۰۴ خرداد ۱۳۹۱.
۴. دادستان، پوران دخت. (۱۳۹۰). روان شناسی جنایی. چاپ نهم. تهران: انتشارات سمت.
۵. Gottman, J. M. (1994). What predicts divorce? The relationship between marital processes and marital outcomes. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
۶. خالقی دهنوی فرزانه، یزدخواستی فریبا. (۱۳۹۳). پیش بینی کنندگی سبک زندگی بر اساس نگرش مذهبی و تعهد اخلاقی در افراد دارای تجربه طلاق و افراد بدون تجربه طلاق. روان شناسی و دین، ۷، ۲ (پیاپی ۲۶)؛ ۹۹-۱۱۰.
۷. Buck, N. M., Leenaars, E. P., Emmelkamp, P. M., & van Marle, H. J. (2012). Explaining the relationship between insecure attachment and partner abuse: The role of personality characteristics. Journal of interpersonal violence, 27 (16), 3149-31۷۰.
۸. Cao, H., Zhou, N., Fine, M.A, Li, X., Fang, X. (2019). Sexual Satisfaction and Marital Satisfaction During the Early Years of Chinese Marriage: A Three-Wave, Cross-Lagged, Actor-Partner Interdependence Model. The Journal of Sex Research, 56 (3), 391-4۰۷.

۹. امیدوار، ی.، جوکار کمال آبادی، م.، پاکیزه، ع. (۱۳۹۴). مقایسه ویژگی‌های شخصیتی در زوجین متقاضی طلاق و عادی. همایش بین‌المللی روان‌شناسی و فرهنگ زندگی.
۱۰. زهراکار، ک.، اسماعیلی، ع. ا.، محسن‌زاده، ف.، هزاروسی، ب. (۱۳۹۸). شناسایی عوامل زمینه‌ساز طلاق هیجانی در بافت فرهنگی اجتماعی شهر کرج. مشاوره و روان‌درمانی خانواده، ۹ (۱)، ۱۲۵-۱۴۲.
۱۱. موسی پور حامد، مهرآور محمد، بتویی علی، حسینی سید حامد، چنگی آشتیانی جواد. (۱۳۹۹). پیامدهای اهمال کاری در تعارضات زناشویی: یک مطالعه کیفی. مجله علوم پزشکی رازی. ۲۷: (۱۸۵-۱۷۴)
۱۲. قره داغی، ماندانا. (۱۳۹۰). مقایسه اختلالات شخصیت (الگوهای بالینی شخصیت و الگوهای بالینی شدید شخصیت) بین زنان مطلقه و عادی شهرستان شوشتر. یافته‌های نو در روانشناسی. ص ۶۹-۸۲.
۱۳. عابدی نیا نسرین، بوالهروی جعفر، نقی زاده محمد مهدی. (۱۳۹۴). مقایسه عوامل زمینه ساز تقاضای طلاق بر حسب جنسیت. مطالعات روان شناختی، ۱۱، ۱؛ ۱۴۱ - ۱۷۷.
۱۴. صادقی منصوره السادات، هاشمی گشنیگانی رامین، فلاح زاده هاجر. (۱۳۹۴). مقایسه ناهمخوانی خودها در افراد متقاضی و غیرمتقاضی طلاق. روانشناسی خانواده، ۲، ۱؛ ۳۹ - ۴۸.
۱۵. Furnham, A. (2008). Relationship among four bigfive measures of different length. Psychological Reports, 102, 312-316.
۱۶. Malouff, J.M., Thorsteinsson, E.B., Schutte, N.S., Bhullar, N., & Rooke, S.E. (2010). The fivefactor model of personality and relationship satisfaction of intimate partners: A meta-analysis. Journal of Research in Personality, 44(1), 124-1۲۷.
۱۷. Lounsbury, J.W., Moffitt, L., Gibson, L.W., Drost, A.W., & Stevenson, M.W. (2007). An investigation of personality traits in relation to the job and career satisfaction of information technology professionals. Journal of Information Technology, 22, 174-1۸۳.
۱۸. Donnellan, B. M. Conger, R. D., & Bryant, C. M. (2004). The big five and enduring marriages. Journal of Research in Personality, 38, 481-5۰۴.
۱۹. آتش روز، بهروز، پاکدامن، شهرام، و عسگری، علی. (۱۳۸۷). ارتباط بین پنج رگه اصلی شخصیت و پیشرفت تحصیلی. فصلنامه روان‌شناسان ایرانی. (۱۶) ۴. ۳۷۶-۳۶۷.
۲۰. دانش، علی رضا. (۱۳۸۴). تأثیر همانندی/تضاد در ویژگی‌های شخصیتی درون‌گرای/برون‌گرای بر رضایت زناشویی. دانش‌ور رفتار، (۱۰) ۱۲ ص ۶۷-۵۷.
۲۱. صفاری نیا مجید، آقاییوسفی علیرضا، مصطفایی علی. (۱۳۹۳). رابطه مولفه‌های سهل‌انگاری اجتماعی و هویت اجتماعی با عملکرد تحصیلی دانشجویان. شناخت اجتماعی، ۳، ۲ (پیاپی ۶)؛ ۱۲۳ - ۱۳۴.
۲۲. Dewitte, S. & Schouwenburg, H.C. (2002) (Procrastination, temptation and incentives: The struggle between the present and the future in procrastinators and the punctual). European Journal of personality, 16, 469-489.